

nr. 51 lente 2006

Het Hoornblad

afdeling
Hoorn/West-Friesland

Informatie en mededelingenblad van de KNNV-afdeling Hoorn/West-Friesland

Verschijnt 4x per jaar (januari, april, juli en oktober)

Sluitingsdatum kopij: 7 juni 2006

Redactie: Jan en Ina Marbus, Dorpsstraat 10A, 1689 EV Zwaag

Egbert Baars, Yellowlaan 24, 1695 HV Blokker

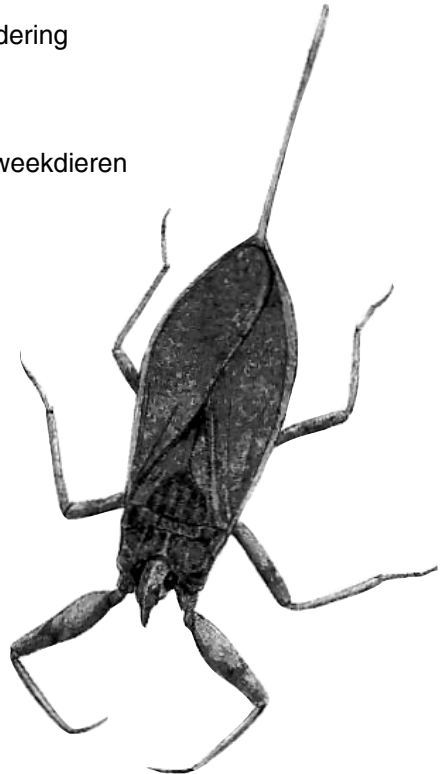
e-mail: dehoornbloem@hoorn.knnv.nl of info@hoorn.knnv.nl

Internet: <http://www.knnv.nl/hoorn>

Verzending: Willy Mantel, Schout 57, 1625 BR Hoorn

Inhoud van Het Hoornblad Nr. 51

- blz. 3 Activiteitenprogramma
4-5 Toelichting, In memoriam
6 Van de bestuurstafel, jaarvergadering
7-10 Vechten met wind-(turbines)
11 Verslag Nieuwjaarswandeling
11 Cursussen
12-13 Landje van Naber Drie nieuwe weekdieren
13 Aardsterren
14-15 Plantenwerkgroep
16 Verslag wandeling Mijzenpolder
17 KNNV-waarnemingsproject
18 Verslag excursie Zuidpier
19 Verslag wandeling Waterland
20-21 Vlinderwerkgroep
22 Hemelvaartkamp Salland
23 Scoren
24 Vogelwerkgroep
25 Wie telt mee?
26 Nieuwe broedvogelatlas NH
27 De Hoornbloem
27 Nestkasten, Roeken
28-30 Bijzondere waarnemingen
31 Adressen

Bij de voorplaat: op 18 maart liepen we een deel van de Hekjeswandeling in Waterland, zie blz. 19.

Activiteitenprogramma

APRIL

- Zondag 2 **Excursie** Het Twiske
Zaterdag 15 **Excursie** Eendenkooi 't Zand en Het Wildrijk, zie toelichting
Woensdag 19 **Plantenwerkgroep** bomenexcursie, zie pagina 14
Donderdag 20 **Vogelwerkgroep**, zie pagina 24
Zaterdag 22 **VV-jaarvergadering** landelijke KNNV in Zeist, zie Natura
Zondag 23 **Vlinderwerkgroep** excursie, zie pagina 20-21
Zondag 30 **Excursie** Vooroever, zie toelichting

MEI

- Zaterdag 6 **Soortendag**, zie pagina 23
Zaterdag 13 **Excursie** waterberging Twisk, zie toelichting
Woensdag 17 **Plantenwerkgroep** exc. heemtuin Reigersbek, zie pagina 14
Donderdag 18 **Vogelwerkgroep**, zie pagina 24
Zondag 21 **Vlinderwerkgroep** excursie, zie pagina 20-21
Woensdag 24 t/m zondag 28 **Hemelvaartkamp** in Salland, zie pagina 22

JUNI

- Woensdag 7 **Plantenexcursie**, zie toelichting en pagina 14
Zondag 11 **Excursie** Zwanenwater, zie toelichting
Donderdag 15 **Vogelwerkgroep**, zie pagina 24
Maandag 19 **Vlinderwerkgroepbijeenkomst**, zie pagina 20-21
Woensdag 21 **Planteninventarisatie** "Suyderbraeck", zie pagina 14
Zaterdag 24 **Excursie**, Ham en Crommenije, zie toelichting
Woensdag 28 **Plantenwerkgroep** inventarisatie "Landje van Naber", pagina 14

JULI

- Zondag 9 **Hybie-excursie** Suyderbraeck, zie toelichting

Toelichting activiteitenprogramma

De lezingen worden - tenzij anders vermeld - gehouden in de oefenzaal van de Hoornse Harmonie,

Achterstraat 43 - 45 te Hoorn. Zaal open om 19:30 uur.

Er wordt in de zaal niet gerookt.

De meeste excursies starten bij de kleine P aan het Dampten in Hoorn, even voorbij de begraafplaats. Vanaf de trein (en de fietsenstalling) is het 8 minuten lopen.

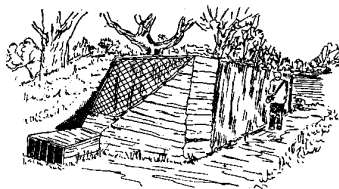
Bel bij twijfelachtig weer even naar de vermelde contactpersoon.

Zaterdag 15 april: Eendenkooi 't Zand in combinatie met Het Wildrijk

Na de lezing van vorige maand over eendenkooien gaan we vandaag de theorie in praktijk zien. We bezoeken de eendenkooi 't Zand. Maar we combineren de eendenkooi met het nabij gelegen Wildrijk. Met een beetje geluk bloeien de stinzeplanten volop. De bloeitijden zijn afhankelijk van het weer in het vroege voorjaar. In verband met de begeleiding kunnen er maximaal 20 mensen mee.

Vertrek vanaf het Dampten om 09:00 uur.

Voor informatie en aanmelding Jan Vlaming, telefoon: (0228) 56 23 85.

Zondag 30 april: Vooroever

We kennen inmiddels allemaal de Vooroever, dat buitendijks gebied bij Wervershoof. Het is een interessante tijd om daar weer eens een kijkje te nemen. Cees Schaper is bereid om ons daar rond te leiden. Verzamelen op het Dampten om 09:00 uur. Vandaar vertrek met de auto naar de P-plaats bij de voormalige vogelkhuut. Aankomst daar om 09:30 uur. Warme kleren en waterdicht schoeisel is aan te bevelen. Wij zijn vermoedelijk om 13:30 uur weer thuis. Informatie bij Resi Zabel, telefoon: (0229) 23 05 24.

Zaterdag 13 mei: waterberging Twisk

Vandaag neemt Saskia Zierfuss ons mee voor een wandeling om het recent aangelegde waterbergingsgebied bij Twisk. Door haar werk bij het Hoogheemraadschap weet Saskia het één en ander over de achtergrond te vertellen. Tijdens de wandeling hopen we veel vogels te zien. We zitten nog in de trektijd van vooral steltlopers. Misschien veel kempaanmannen in zomerkleed. Vertrek vanaf het Dampten om 09:00 uur. Of verzamelen om 9:30 uur bij de grasdrogerij Hartog. Terug omstreeks 14:00 uur.

Voor informatie Saskia Zierfuss, telefoon: (0229) 27 76 99.

Woensdag 7 juni: een rondleiding door een bijzondere particuliere tuin

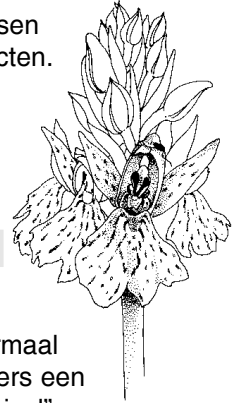
met veel soorten wilde planten. Zie pagina 14

Zondag 11 juni: Zwanenwater

Vandaag hebben we een gouwe ouwe op het programma: het Zwanenwater, duinen, drassige plekken, poeltjes en grote plassen staan garant voor een afwisseling in planten en vogels en insecten. Het is DE tijd voor orchideeën!

Vertrek vanaf het Dampten om 09:00 uur, terug begin van de middag.

Voor informatie Anneloes ter Horst, telefoon: (0226) 45 29 90

Zaterdag 24 juni: Ham en Crommenije

Door boswachter Ab van Dorp zullen wij rondgeleid worden door het fraaie natuurgebied de Crommenije. Dit zompige (trilveen)natuurgebied met zonnedauw en vele orchissen is normaal niet toegankelijk. Dit belooft met name voor de plantenliefhebbers een groot succes te worden. Geadviseerd wordt om "wadloopschoeisel" mee te nemen.

Vertrek vanaf het Dampten om 09:00 uur. Start excursie bij Fort Krommenie om 09:30 uur. Terug omstreeks 14:30 uur.

Voor informatie Ko van Gent, telefoon: (0229) 24 58 85.

Zondag 9 juli: slootjes Suyderbraeck

In het kader van het waterbeestjesproject dat de KNNV-landelijk organiseert gaan we met vangnetjes, waterbakken en loeps eens kijken naar de bewoners van verschillende waterpartijen. Welke verschillen zijn er te bespeuren? Komend najaar worden deze vijvers uitgebaggerd, zodat later met onze gegevens een goede vergelijking kan worden gemaakt.

Start ca. 9:30 uur bij de "Suyderbraeck", Zesstedenweg 20 B, Scharwoude.

Einde ca. 12:00 uur. Meer info: Ina Marbus, telefoon: (0229) 23 04 19.

Arriva-bus 114 richting A'dam vertrekt om 09:19 uur vanaf busstation Hoorn.

Halte Rijksweg Scharwoude, dan nog 4 minuten lopen.

IN MEMORIAM

Ons bereikte het droeve bericht dat ons oudste lid Jan Brand op 27 februari 2006 is overleden. Hij werd door familie, vrienden en bekenden op 2 maart begraven op de Algemene Begraafplaats te Berkhout. Jan was ruim 91 jaar oud.

Na een arbeidzaam leven heeft hij gelukkig mogen genieten van een bijzondere tijd die hem werd gegund en die hij geheel kon wijden aan zijn hobby's. Van zijn verdiensten voor de afdeling herinneren wij ons vooral dat hij zijn kennis graag met anderen wilde delen. Hij was een aimabel mens.

Onze afdeling is hem veel dank verschuldigd en wij betreuren zijn heengaan. Wij spreken de hoop uit dat Jan Brand zal blijven voortbestaan in de herinnering van zijn familie en anderen zoals hij tijdens zijn leven is geweest.

Het bestuur

Van de Bestuurstafel

Naast de reguliere vergaderonderwerpen komen er toch steeds weer problemen aan de horizon opdoemen. Streekplannen en provinciale plannen. Hoe gaan we met de steeds minder wordende groene gebieden om? Waar laten we de waterberging? Zijn er plannen in ontwikkeling over het wonen langs de Kromme Leek, het zgn. Leeker Woonlandschap? Daarnaast een toenemende claim op het open landschap, of aantasting daarvan, door het plaatsen van steeds groter wordende windturbines. Volg de media maar. Hoe gaan we daar mee om? Dat zijn onderwerpen die het komende jaar op ons af zullen komen.

Jaarvergadering 28 februari 2006

Een jaarvergadering is altijd min of meer een verplicht nummer. En toch is dat de enige wijze waarop het bestuur zijn verantwoording kan afleggen in allerlei opzichten. Ondanks het toch wel aangekondigde slechte weer waren toch ongeveer 40 mensen aanwezig. Dat is voor een bestuur een prettige ervaring dat aangeeft dat de afdeling leeft!

Net voor deze vergadering vernam ik dat ons oudste lid Jan Brand op 27 februari 2006 op 91-jarige leeftijd is overleden. De KNNV werd door verschillende leden bij de begrafenis vertegenwoordigd.

Daarnaast werd het afgelopen jaar gememoreerd en werden de bekende punten m.b.t. een jaarvergadering besproken. Het natuurhistorisch jaarverslag ziet er weer heel mooi oud dankzij het werk van velen. Er zijn nog enkele exemplaren. Eventueel kan men zich daarvoor vervoegen bij Egbert Baars. Dit ook voor het verslag van de jaarvergadering.

Er heeft een bestuurswisseling plaatsgevonden. Kees Schoon is afgetreden en was niet herkiesbaar. Voor hem in de plaats werd het bestuur versterkt met Tineke Horstman. Vanaf deze plek een welkom voor haar.

Ook de kascommissie heeft een wijziging ondergaan. Deze bestaat nu uit: Anneke Hofstra, Aaf Korver en als reservelid Jan Vlaming.

Na de jaarvergadering liet Eric de Vroome de verschillende afdelingskampen via zijn foto's de revue passeren.

Michel Kleij

Vechten met de wind(turbines)

Deel 1

Inleiding

We kennen allemaal wel gezegden waarin de molen en/of de windmolen een rol in speelt. Ik noem maar: een klap van de malle molen, gevecht tegen windmolens, op de wieken gaan, de ambtelijke molens, draaien als een molen. De molen heeft altijd een grote plaats in onze samenleving gehad. Zonder windmolen geen polder, zonder polder geen Holland. De windmolen, of zoals deze tegenwoordig wordt genoemd "windturbine", staat volop in de belangstelling. Met een onregelmatige regelmaat zie je ze links en rechts in je omgeving verrijzen. In Nederland staan eind 2005 inmiddels 1.700 turbines.

De reden daarvoor is het opwekken van elektriciteit. Waarom windenergie? Windenergie is een vorm van duurzame energie. Windenergie raakt nooit op en is schoon. Dit in tegenstelling tot fossiele brandstoffen zoals olie en gas. Wereldwijd groeit de vraag naar deze brandstoffen. Europa en Nederland worden daardoor erg afhankelijk van enkele producerende landen. Bovendien zullen de natuurlijke voorraden van deze stoffen ooit opraken, volgens sommigen sneller dan we zouden willen.

Om ook in de toekomst onze energiebehoefte veilig te stellen, is het van belang alternatieve technieken voor energieopwekking te ontwikkelen.

Daarnaast is het zo dat door verbranding, van bijvoorbeeld olie, broeikasgassen zoals CO² ontstaan. Deze gassen veroorzaken opwarming van

de atmosfeer en dat heeft op lange termijn effecten op het klimaat op aarde. Windenergie heeft die nadelen niet.

Het is dus de bedoeling om de grondstoffen te sparen zoals aardgas en olie. En tevens de uitstoot van CO² te beperken. Wij richten dan onze aandacht op dat oer-Hollandse: de wind!! Met daarbij een groot schuin oog naar het kostengedeelte.

Daar is niets mee. Maar men hikt aan tegen het ruimtelijke aspect aan de ene kant en aan de andere kant kun je je gaan afvragen is windenergie wel zo goedkoop als men ons wil doen geloven?

Tot op heden zijn we gewend aan een continue toelevering van elektriciteit maar wind is in dat opzicht een onbetrouwbare partner. Deze vorm is

beslist niet een van de goedkoopste. Naast iedere windturbine dient een energiecentrale te staan om de zo juist genoemde constante toelevering te garanderen. Ziet u het al zitten? Eerst veel licht op tafel en daarna een klein gloeipitje omdat de wind is weggevallen? Uw televisie? Gezellig programma en ineens weg?

Daarnaast is er de grootte, of beter gezegd, de hoogte, van de windturbine. En ja, ook het model wordt in de strijd geworpen. In onze Hollandse gedachten leeft nog steeds de molen voort die we kennen van de schilderijen van Ruijsdaal, e.a. Soms staan ze nog ergens in het landschap om vertroeteld te worden. Een beetje windturbine heeft al gauw een ashoopte van ongeveer 30 meter! Onlangs kon je uit de media vernemen dat er b.v. een voornemen is gelanceerd om vlak bij de dijk van Marken een aantal turbines te gaan plaatsen van wel liefs 68 meter ashoopte en bij Schellinkhout van 125 meter! Ik weet niet of in dat laatste geval dit de ashoopte is. Zo niet dan zal deze een ashoopte hebben van ongeveer 80 meter, nl. $\frac{3}{4}$ van blad plus behuizing. En ook zijn er plannen opgeworpen om langs de A7 in de Wormer een aantal te plaatsen van eveneens diezelfde hoogte. Dan kun je de vraag gaan stellen: rijst dit niet allemaal een beetje de pan uit? Ter vergelijking het volgende: de Westertoren in Amsterdam is ongeveer 79 meter hoog en de Domtoren in Utrecht 110 meter!

Het ruimtelijke punt is dat de turbines zo groot worden dat zij een wezenlijke stempel gaan drukken op onze ruimtebeleving. Daarnaast geven de rotor-

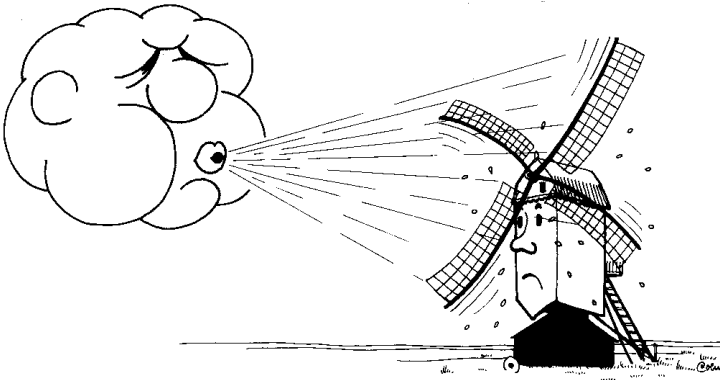
bladen ook geluidsproductie. Hoe staat het daar mee?

Het aantal turbines wordt inmiddels zo groot en bovendien her en der geplaatst dat de beleving van onze vergezichten daardoor behoorlijk aangetast gaat worden. Daar kun je dan misschien tegenover stellen dat onze voorouders wellicht datzelfde probleem hebben gehad. Maar die hadden niet de levenssnelheid die wij momenteel kennen. Die hadden nog een aantal geestelijke en bovenal ruimtelijke rustpunten.

De volgende aspecten: energie (= elektriciteit), geluidsproductie, ruimte, de kosten en de invloed op onze natuur wil ik eens doornemen.

Constante energie?

Wij zijn gewend dat de energie (lees: elektriciteit) constant is en op het door ons gewenste moment ons huis binnenkomt. Maar hoe zit dat dan met die windturbines? Levering van elektriciteit door wind? Tot op heden wordt ook als het niet waait elektriciteit geleverd. Om dit te kunnen realiseren wordt door de leverancier een krachtcentrale onderhouden. De wind, ook harde wind, kan plotseling wegvallen. De centrales moeten dus altijd het totale opgestelde maximale vermogen in een klap kunnen overnemen: immers het licht mag niet uitgaan. Nu start je een centrale niet 1, 2, 3 op. Voor elk vermogen van een turbine staat er even groot vermogen van de centrale als "reserve" mee te draaien. Dus voor nop. Dat kan dus het probleem zijn met het door een turbine aan te dragen vermogen. Zo lang het waait.....!! Maar daarna. Dus de onzekerheidsfactor.

Windturbines hebben dus hun beperking ten gevolge van de wisselende windkracht. Zo ongeveer tussen windkracht 3 en 8 zijn ze productief. Dan kan er gebruik van worden gemaakt en kan een eventuele overproductie worden teruggeleverd aan de gewone centrale. Je wilt er tenslotte ook wat aan verdienen en dus verkoop je de niet gebruikte stroom aan die centrale. Boven windkracht 8 gaat de wind een gevaar vormen voor de turbine zelf. Het aantal te leveren stroomuren aan de centrale heeft dus zijn beperkingen.

Dat houdt in dat de geleverde elektriciteit net zoveel kost als wanneer deze direct wordt geleverd door de elektriciteitscentrale. Dus uitstoot van CO² blijft. Dat in weerwil wat anderen beweren.

Soms staat er informatie bij een dergelijk windturbine(park). In de geest van: "Dit park levert elektriciteit aan 20.000 huishoudens" (een huishouden gebruikt jaarlijks ongeveer 3.400 kWh) Is dat wel zo? Dat kan alleen maar als die energie VOLLEDIG van de wind afkomstig is en nergens anders vandaan komt en bovendien ten behoeve van alle apparatuur in huis. We hebben gesignaleerd dat die leverantie

niet regelmatig is en dan is deze informatie wel erg kort door de bocht. Dat zal dus anders moeten.

Windenergie is dus niet regelmatig. Wanneer de rotor laat we maar eens zeggen op halve windkracht draait wil dat niet zeggen dat de geleverde energie ook de helft is. Dit is veel minder, n.l. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2}$ (de wet op de aerodynamica: de opgewekte energie is evenredig met de derde macht van de windsnelheid). Dus een 1/8!

Misschien dat het volgende voorbeeld meer aanspreekt. Een bak water van 1 x 1 x 1 meter levert 1.000 liter op. Maar een bak water van $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2}$ m levert geen 500 liter op maar 125 liter. Reken maar uit: $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = 1/8!!$

Dan de wind (de basis van het product) zelf. Wanneer wordt gezegd dat de windturbine een bepaald aantal kWh's levert kan dat uitsluitend bij een bepaalde hoeveelheid wind en dat 24 uur lang. Deze leverantie vindt plaats tussen windkracht 2 en bereikt het maximale productievermogen bij windkracht 6. Gezien het feit dat er in Nederland ongeveer 80% van de tijd wind is wordt dus 4,8 uur geen of niet voldoende wind geleverd. Dit verder geplaatst naast de gevraagde wind-

snelheid, die ook variabel is, kan nog eens 4 uur per, dag worden afgetrokken. Tel uit je winst!

Naast deze energievorm moet altijd een zelfde hoeveelheid energie staan om die regelmatigheid te garanderen. Dus, nogmaals, uitstoot van CO² blijft bijna hetzelfde. Ook voor de fabricage van de turbines levert dit CO² op.

Geluid

Wat is geluid? Geluid is een snel wisselende druk golf in een medium. Meestal bedoelen we hoorbaar geluid. Dat is de ervaring (gevoeld door het oor) van zeer kleine en snelle veranderingen van de luchtdruk, boven en onder een constante waarde. Een zo'n golfbeweging is 1 Hz, twee bewegingen is 2 Hz, enz.

Het zachtste geluid dat iemand kan horen van een 1 kHz geluidsgolf is ongeveer 20 micropascal. Dat heet de geluidsdrempel.

Geluid is overdag heel anders dan in de avond of de nacht. Dat weten we allemaal. Bij een rapport over geluidsbelasting door windturbines werd dan ook uitgegaan van de nacht. Er mag worden aangenomen dat het geproduceerde geluid even veel is als overdag. Alleen het wordt dan anders ervaren.

In Nederland wordt dat gedaan overeenkomstig de "Handleiding meten en rekenen Industrielawaai". Nachtelijk lawaai wordt berekend op 5 meter hoogte (slaapkamerhoogte). Verder bij gunstige weersomstandigheden en bij maximaal bronvermogen. Daarnaast heb je natuurlijk ook de hoge en lage frequenties.

De waarnemingen zijn interessant. Het geluid van vooral de wieken was tijdens de metingen verreweg dominant boven het omgevingsgeluid. Soms hoogtonig (6,3 kHz tertsband) hoorbaar van machinerie in de mast, Daarnaast een onregelmatig, dreunend niet te bepalen geluid: laagtonig (125 Hz). Dit op een afstand van 100 meter van de mast.

Uit de resultaten van dit onderzoek kan worden geconcludeerd dat:

1. Op de meest belaste woningen het immisniveauniveau alle Nederlandse grenswaarden overschrijdt;
2. De hoogste grenswaarde, nl. die volgens genoemd Besluit, wordt overschreden tot op een afstand van 900 tot 1.600 meter (resp. incl. en excl. Impulstoeslag);
3. Er op grotere afstanden een discrepantie is tussen de gemeten en berekende geluidsniveaus: tot ongeveer 1 km afstand is die 1 dB groter, oplopend tot 3 dB bij 2 km.

Verder kan worden geconcludeerd dat de Nederlandse regelgeving m.b.t. windturbines geënt is op de gebruikelijke (atmosferische) situatie overdag, maar van onjuiste veronderstellingen uitgaat m.b.t. de geluidsproductie van windturbines in de avond en de nacht.

Michel Kleij

Nieuwjaarswandeling Streekbos

8 januari 2006

Het weer liet zich aanvankelijk niet van haar beste kant zien. Je verwacht tenslotte een mooi helder winterweertje met een lekker zonnetje met daarbij een temperatuurtje van -5 graden. Helaas niets van dit alles. Het was mistroostig, een beetje harde wind en een temperatuur van ongeveer +3.

Maar de stemming was er wel. Met vier auto's naar Bovenkarspel. Bij "De Terp" stond Jan Vlaming ons al op te wachten met ongeveer 15 anderen. Na elkaar gelukkig nieuwjaar gewenst te hebben gingen we met toch nog ongeveer 30 mensen op stap. Lekker door en langs het struweel waar we de

beschutting kregen die we verwachtten. Het Streekbos gaat al echt wat worden. Er zijn leuke plekjes met kleine waterpartijen waarbij je al kunt fantaseren hoe het dan wel in het voorjaar en zomer zou kunnen zijn: libellen, vlinders, kikkers, geruis van riet en het kwinkeleren van de vogels. Helaas vandaag niet. Een enkele **BUIZERD** en een aantal **VINKEN**, maar ook de **APPELVINK** werd gezien. En dat zijn natuurlijk leuke opstekers. De kleine Wendy de Vroome liep al ijverig rennend rond met een fotoestel (van haar vader "ontvreemd?") en zocht her en der naar paddestoelen en ander fotogevoelig materiaal.

Na ongeveer vrolijk twee uren lang de natuur aanschouwd te hebben vonden wij verder de in de vlakbij gelegen cafetaria de erwten- en de tomatensoep. Ook daar werden allerlei onderwerpen aangesneden die het bepraten waard waren. Ik heb alleen medelijden met degene die na afloop van onze aanwezigheid de vloer moest dweilen. Ondanks gestamp voordat we naar binnen gingen werd toch wel een deel van de bosgrond mee naar binnen genomen en onder de tafels en stoelen achtergelaten.

Het was een vanouds leuke wandeling. Toch wel een echte Nieuwjaarswandeling voor een frisse neus, koude handen en warme versnaperingen.

Michel Kleij

Cursussen

Momenteel draait in MAK Blokweer de cursus veldbiologie met 25 deelnemers. Ook nu weer visten enige belangstellenden achter het net. Het blijkt van belang om toch wel snel te reageren!

Voor het docententeam is het prettig te weten dat een cursus voldoende deelnemers trekt. Voor het komende najaar wordt nog nagedacht over het onderwerp van de cursus die zal worden aangeboden. Graag horen we van u suggesties over cursusthema's.

"Landje van Naber"

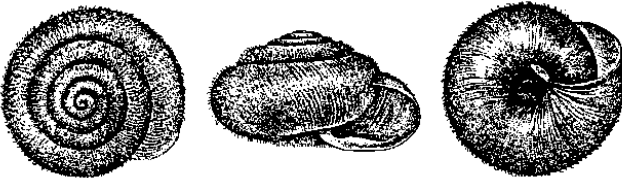
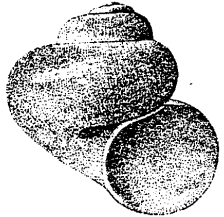
Drie nieuwe weekdieren

In de herfst van 2005 had ik opnieuw de gelegenheid om een heel kort bezoek te brengen aan het "Landje van Naber". Het was de bedoeling om vooral uit te kijken naar landslakken, daar tot nog toe nog maar betrekkelijk weinig soorten waren aangetroffen: namelijk slechts negen (Mienis, 2004).

Echter ook dit keer had ik met wat tegenslag te kampen. Het noordelijk deel van het "Landje" stond zo goed als helemaal onder water, het centrale gedeelte werd bevolkt door een groot aantal ganzen en enige zwanen, die ik niet wilde verstoren, en in het zuidelijke gedeelte werd ik konstant aangemoedigd door twee wel heel nieuwsgierige pony's. Hierdoor kon maar heel kort op het "Landje" zelf verzameld worden. Om dezelfde reden werd de sloot rondom dit gebied dit keer van buiten af bemonsterd.

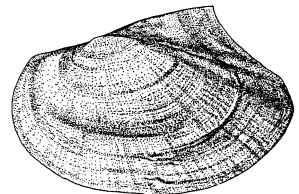
Desondanks kan het bezoek een succes genoemd worden, want drie soorten werden voor het eerst geregistreerd. Het gaat hier om de volgende weekdieren:

De **VIJVER-PLUIMDRAGER** *Valvata piscinalis* (Muller, 1774)
Enkele exemplaren werden aangetroffen in de sloot aan de westkant van het "Landje". Deze soort heeft zijn naam te danken aan het feit dat tijdens het rondkruipen de kieuw als een pluim naar buiten steekt.

De **GEWONE HAARSLAK** *Trichia hispida* (Linnaeus, 1758)
Het enige harige slakje dat in de omgeving van Hoorn voorkomt, werd aangetroffen op de oude fundamenten van een schuurtje dat eens aan de westkant van het noordelijkste, centrale weiland gestaan heeft.

De **VIJVERMOSSEL** *Anodonta anatina* (Linnaeus, 1758)
Een levend exemplaar werd buitgemaakt in de sloot, halverwege de oostzijde van het "Landje".

Door deze drie nieuwe vondsten zijn nu 31 soorten weekdieren van het “Landje van Naber” bekend. Vooral onder de naaktslakken ontbreken nog enkele **WEGSLAKKEN** (*Arion*), terwijl onder de huisjesslakken de afwezigheid van enkele **BARNSTEENSLAKKEN** (*Succinea en Succinella*) opvalt. Reden genoeg om ook tijdens een volgend bezoek aan Nederland dit interessante gebied nogmaals te bezoeken.

Henk K. Mienis

Literatuur

Mienis, H.K., 2004. Slakken op het “Landje van Naber”. KNNV afdeling Hoorn/West Friesland, Natuurhistorisch Jaarverslag 2003: 49-52.

Correspondentie-adres van de schrijver

Henk K. Mienis, Kibbutz Netzer Sereni, IL-70395 Israël, of p/a Scholeksterhof 36, 1444 AS Purmerend. e-mail: mienis@netzer.org.il

Aardsterren

Al eerder vestigden we via Het Hoornblad (herfst 2004) de aandacht op deze bijzondere paddestoel. Vanouds is deze groep bekend uit het duingebied, dus zandliefhebbers. Opmerkelijk daarom dat er in het Westfriese kleigebied al diverse meldingen zijn gedaan. Recentelijk (8-1) meldde Douwe Greydanus **GEKRAAGDE AARDSTERREN** in Andijk. Hij vond deze op een oude vuilnisbelt, nu dierenparkje, aan de Horn in Andijk. Het loont dus zeker scherp te blijven opletten. Soms moet je wel heel goed kijken, want aardsterren lijken soms net een oude weggegoepen sinaasappel.

Jan Marbus

foto: Douwe Greydanus

Plantenwerkgroep

Alweer sneeuw en flinke kou in maart. Hopelijk is dit het laatste staartje en gaan we een mooi voorjaar en zonnige zomer tegemoet. Voor dat ik de plannen daarvoor ontvouw, nog even een terugblik op het winterkwartaal:

7 december hadden we uitgetrokken om onze korstmosskennis in de praktijk te gaan brengen met een onderzoekje via korstmossen naar luchtkwaliteit. Jammer genoeg was de lucht op dat moment vooral erg vochtig, waardoor de kleur van de korstmossen verandert, en we maar met een klein groepje mensen waren. We hebben de begroeiing van een rij **POPULIEREN** op het stationsplein bekeken en in een formule gestopt wat het getal + 6 opleverde op een schaal van -10 tot +10 (schoon naar vuil), dus niet verbazend, niet erg schoon. We zullen het onder betere omstandigheden elders nog eens wat uitgebreider gaan toepassen.

18 januari hebben we onder leiding van Ina diverse zaden bekeken. Fascinerend om alle verschillende details te zien: het miniplantje wat in elk zaad te zien is en de uiterlijkheden die vaak heel geschikt zijn voor determinatie (ribbeltjes, tandjes, soort papus (parapluitje).

Op **4 februari** zijn we met 8 mensen naar de Botanische Dag in Dronten geweest, die dit jaar gewijd was aan oever- en watervegetaties. Een compleet verslag van alle boeiende lezingen voert hier te ver, maar een paar zaken die mij troffen wil ik hier toch graag kwijt:

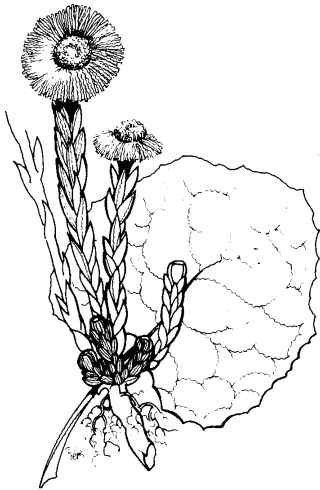
- Hoe meer er wordt onderzocht, des te meer verschillende soorten worden er aangetroffen.
- Habitatrictlijnen zijn wat betreft **beken** beter voor de fauna dan de flora. Nooit over nagedacht: hoe inventariseer je waterplanten-vegetaties: met kijkbuis vanaf boot, snorkelen, spectrummetingen vanuit de lucht (dit laatste bleek verbazend effectief).
- Verspreiding van planten via water: waterplanten vooral vegetatief (afgebroken stukken), oeverplanten ook veel door drijvende zaden.

Daarnaast werd er ook nog aandacht besteed aan de geheel vernieuwde Heukels: na DNA onderzoek blijken sommige planten in andere families thuis te horen dan altijd gedacht. Heel optimistisch hadden we gedacht op 1 maart bloeiende takken te kunnen bekijken, maar daar was nog niet veel van, we hebben wel wat knoppen doorgesneden en bekeken; hopelijk volgende keer beter.

Plannen voor het komende kwartaal:

19 april bomenwandeling in binnenstad Hoorn. We volgen de route van het boekje dat in 2003 door onze afdeling is gemaakt. Start om 14.30 voorkant NS-station, bij trap.

17 mei gaan we naar de Heemtuin "De Reigersbek" in Hoogkarspel. Uit Hoorn nemen we de trein van 14:07 naar Hoogkarspel, ± 14:45 zijn we dan bij de heemtuin. Voor wie er rechtstreeks naar toe gaat: in het noorden van Hoogkarspel, t.o. sporthal De Sluis.

Fenologie

Winterakonietjes bloeien al geruime tijd. Wie ze in de tuin heeft kan de zaaddoosjes langzaam zien bruin worden. Wie helpt ons zaadjes te verzamelen van **AKONIETJES** voor De Hoornbloem?

Zondag 19 februari werd er voor het eerst een bloem van het **KLEIN HOEFBLAD** bij de geluidswal langs de Drechterlandse weg in Grootebroek gezien. De volgende vondst werd gedaan op 7 maart in het Zanddepot.

7 juni gaan we per auto naar een heel bijzondere particuliere tuin in Zaandam. Een stukje veenweide dat in de loop der jaren is omgetoverd tot een bosachtige tuin met zompige open stukjes vol orchissen en andere bijzondere planten. Vertrek 13:30 uur vanaf Dampten, Hoorn.

21 juni zetten we ons 5 jarig inventarisatieproject van de Suyderbraeck voort om 14:30 uur. Verzamelen Zesstedenweg 20 B in Scharwoude.

28 juni bekijken we ons vaste stuk (permanent quadraat = pq) op het Landje van Naber (14:30 uur). Bij vochtig weer: laarzen mee!

Verzamelen bij het hek bij de laatste grote **IEP** aan de Hulk.

Naast onze eigen activiteiten wil ik graag ook nog even de volgende excursie aanbevelen: Op **23 april** is er een mossenexcursie (geschikt voor beginners) in Heerhugowaard onder leiding van Niko Buiten. Vertrek 10:30 uur vanaf NS-station Heerhugowaard.

Anneloes ter Horst,
coördinator pl.w.g. a.i.
Telefoon: (0226) 45 29 90

FLORON-excursies

6 mei - Medemblik (D12)

Inventarisatie van km-hok 136-531. Start 10:00 uur. Verzamelen op de parkeerplaats bij de buitendijks jachthaven. Opgave en inlichtingen bij Jaap Groot, telefoon: (0226) 31 27 70

27 mei - Egmond aan de Hoef (D13)

Dan onderzoeken we een hok in de overgang van de duinen naar de geestgronden (104-513). We verzamelen om 10:00 uur aan de voorkant van NS-station Alkmaar. Goed zoeken naar **AARDKASTANJE** en

VOORJAARSZEGGE.

Info en (**verplichte**) opgave: Koos Ballintijn, telefoon: (0299) 77 25 43.

Verslag wandeling Polder Mijzen

18 maart 2006 - enkele graden boven nul, een grijs wolkendek.

Op het parkeerterrein in Schermerhorn werd al ras de beslissing genomen: We gaan, zes man sterk, voor het hele rondje!

Al lopend kregen we te horen en te zien hoe deze veenweidepolder in elkaar steekt.

De polder ligt ingeklemd tussen de Schermer en de Beemster. 3 waterlopen doorsnijden de polder:

De Gouw, waarlangs de eerste bewoning was. De Dijkstal of

Banscheidsloot - tot 1346 hoorde de dijk langs dit water tot de Westfriesse Omringdijk. Het noordelijk deel van de Mijzen hoorde toen tot Westfriesland!

Tegenwoordig is de Walingsdijk hier onderdeel van de Westfriesse Omringdijk. En als derde waterloop de Leet, een veenrivier van waaruit de polder ontgonnen werd. Op de kaart is te zien dat er sprake is van een veerverkaveling.

We liepen over de brug oostwaarts. Nog maar net op pad zagen we over de dijk de eerste vogels die terug waren van warmere oorden - 2

LEPELAARS (*Platalea leucorodia*), foudagerend in de Beemster.

GRUTTO'S (*Limosa limosa*) deden zich in de polder te goed aan het rijke bodemleven - en lieten zich bijna nog niet horen. Eerst op krachten komen na hun terugvlucht! Het gejedel van de **WULPEN** (*Numenius arquata*) en het gefluit van de **SMIENTEN** (*Anas penelope*)

veraangenaamde onze wandeltocht. Van de waargenomen ganzen wil ik de **KLEINE CANADESE GANS** noemen - de *Branta canadensis minima* oftewel de **KECKLINGGANS**. **GROTE ZAAGBEKKEN** (*Mergus merganser*) waren zo maar midden in de polder te zien. En bijna aan het eind van de wandeltocht hoorden we de **TURELUUR** (*Tringa totanus*) - over een dijk heen kijkend zagen we hem ook.

Wat planten betreft : De zoektocht naar de **DOTTERBLOEM** (*Caltha palustris*) heeft niets opgeleverd, maar wel hebben we een bloeiend

SPEENKRUIDBLOEMETJE (*Ranunculus ficaria*) gezien - een beetje wit van de kou, dat wel.

Kortom : Een heerlijk Hollands poldertochtje!

Paula Timmerman

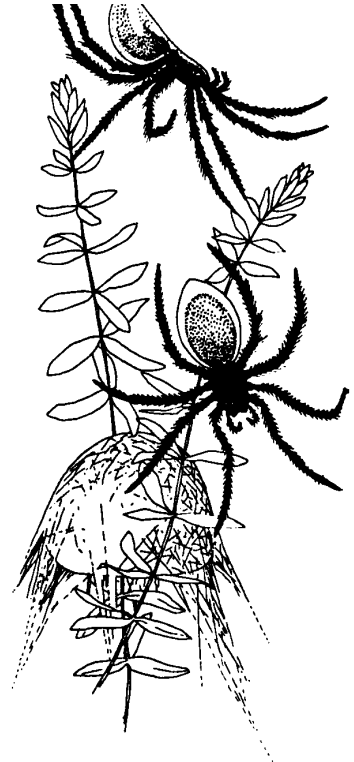
KNNV - Waarnemingsproject

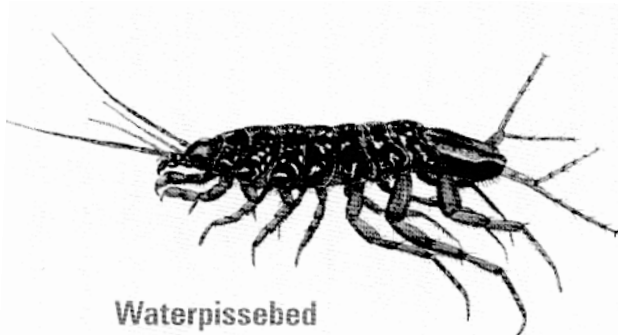
Spinnende watertor

Al eerder bent u gevraagd waarnemingen door te geven van vliegenzwammen, hommels, lieveheersbeestjes, en nog meer. In 2006 en komende jaren richten we onze aandacht op het water.

Vandaar Waterbeestjes gezocht. In Natura zit de waarnemingskaart. Daarop staan de betreffende soorten afgebeeld. En ook hier geldt: elke waarneming is zinvol. Bij voorkeur inzenden op www.knnv.nl/waterbeestjes

**Let ook op onze speciale excursie op 9 juli in de "Suyderbraeck"
DOE MEE!**

Waterpissebed

Excursie Zuidpier bij IJmuiden

18 februari 2006

Met de niet al te beste weersvoorspelling in het achterhoofd vertrokken we met 16 personen naar IJmuiden voor een bezoek aan de Zuidpier. Bij aankomst was het fris en grauw, dus jassen, truien en handschoenen aan. We parkeerden de auto's op het terrein waar normaal de vakantiehuisjes staan, vlak bij de nieuwe haven die daar aangelegd wordt. Die haven is de zoveelste grote verandering in het eens bij vogelaars zo vermaarde gebied.

We liepen allereerst om de grote jachthaven heen naar het strand. Dit strand ligt werkelijk droog van de **MESHEFTEN** (schelpen). Tussen de vele miljoenen exemplaren waren nog meer strandvondsten te vinden. Maar de andere schelpensoorten en onder andere krabben vielen in het niet ten opzichte van de **MESHEFTEN**. Op het strand zaten ook opvallend veel meeuwen. Vooral **ZILVERMEEUWEN** en

KOKMEEUWEN, met daartussen enkele **KLEINE- en GROTE MANTELMEEUWEN**. Vanaf het strand klommen we de pier op om vervolgens naar de vuurtoren aan het eind te lopen. Onderweg zagen we onder andere een paar **ROODKEELDUIKERS**, enkele **PAARSE STRANDLOPERS**, diverse **STEENLOPERS**, **FUTEN**, **OEVERPIEPERS**, de nodige meeuwen en een **ZEEHOND**. Van enige vogeltrek was niets te merken op een enkele vlucht **WULPEN** na.

Ondertussen was het wel erg lekker weer geworden. Met de zon in de rug arriveerden we bij de vuurtoren. Daar zaten we, onder genot van een kop koffie, van het lenteweer te genieten. De weg terug zagen we verder niets nieuws, maar het was echt heerlijk om te wandelen. Bij de parkeerplaats zochten we nog naar **STRANDLEEUWERIKEN** - tevergeefs. Wel vloog er een koppeltje **FRATERTJES** op.

Eric de Vroome

Van Broek in Waterland naar Edam

zondag 5 maart 2006

Een lijnwandeling van 15 km, georganiseerd door Anneloes.

Met de lijnbus naar Broek in Waterland en hier startte de wandeling. We volgden de **BADKUIPROUTE** en halverwege stapten we over op de **HEKKENROUTE**.

Een prachtige tocht, die ging door weilanden, over vele hekjes met hoge opstapjes - hier en daar behoorlijk glibberig - en mooie dijkjes. Dit alles bedekt met een laagje poedersneeuw. Ondanks deze sneeuw (en dat in maart) was er veel te zien onderweg. Een **GROTE ZILVERREIGER**, baltsende **HAVIKEN** (geweldig), een **SPERWER**, die speciaal op een paal ging zitten voor een foto. Maar ja, ook aan het geduld van een **SPERWER** komt een eind. Ook zagen we **KIEVITEN**, die hun territorium aan het afbakenen waren. Groepen **KNOBBEL-** en **KLEINE ZWANEN**. En de roep van de **LEEUWERIK** trok onze aandacht. Een **NONNETJE** viel op in zijn witte kleedje.

In de Purmer, dat 5 meter beneden NAP ligt, zagen we honderden **SMIENTEN** en ganzen (**BRAND-**, **KOL-** en **GRAUWE GANS**) die opvlogen door een **BUIZERD**, door ons, en door een boer, die ze liever niet op zijn land had. Hiervoor had hij \pm 1 km lopen over, maar voordat hij thuis was, waren de vogels al weer neergestreken... Ook werd er door Jan gevonden veren "gedetermineerd": slagpennen en dekveren, maar van welke vogel? We dachten een **SMIENT**. Even was het spannend, zagen we een **TURELUUR**, of was het een **KEMPHAAN**. We hielden het op de laatste. De poten waren niet zo oranje, zoals we die van de **TURELUUR** gewend zijn. We sloten de wandeling af met nog een groepje **KRAMSVOGELS**.

Het was een prachtige wandeling. De zon scheen, een stevige wind in de rug en als verrassing af en toe een verfrissende hagel- of sneeuwbus. We zaten om 15:00 uur moe maar voldaan in de bus naar huis, de dames dubbel tevreden, want alle rimpeltjes in ons gezicht zijn met deze temperatuur weer keurig strak getrokken. Wij hebben genoten. In de bus kwamen we tot de conclusie, dat een dagkaart het voordeligste was, want op deze kaart mochten 2 volwassenen en 3 kinderen reizen.

Marijke Hauwert en Lenie Neeft

Vlinder-/Libellenwerkgroep

Vlinder, Vlinders, vlinders.....!

Blokker 28-3-2006

Even leek het er op dat er geen Lente zou komen. Nou ja, bij wijze van spreken. De lucht zat immers in maart vol sneeuwvlokjes! Toch was er al op 18 februari een **KLEIN KOOLWITJE** gesignaleerd, de eerste **KLEINE VOS** werd op 9 maart betrapt en de **CITROENVLINDER** fladderde op 17 maart lustig rond, op 26 maart kwam er een melding van de **GEHAKKELDE AURELIA**. Na een invasie **BARMSIJSJES** in de tuin van de Yellowlaan werd ik op 29 Maart blij verast door de eerste **TJIFTJAF** en dan is voor mij pas echt de

Lente begonnen.

In maart breekt laatste ronde van ons vlinderproject in 2006 breekt aan en hopelijk wordt het voor iedereen een topjaar wat waarnemingen betreft. Het weer moet dan natuurlijk een beetje meewerken, dat wel.

WAT GAAN WE ALLEMAAL DOEN?

Bijeenkomst vlinderwerkgroep
De Hoornbloem, Dorpsstraat 10A te Zwaag
Maandagavond 19 Juni!!
Tijdstip 20:00 - 22:00 uur

Dagvlinder-excursies

23 April Obdam
Tijdstip 13:30 -
Verzamelpunt Bos tuincentrum
Met de fiets of lopen
Duur ongeveer 2 uur. Neem dus brood of drinken mee!

21 Mei Nibbixwoud
Tijdstip: 11:00 -
Verzamelpunt IJsbaan Oosteinderweg
Met de fiets of lopen
Duur ongeveer 2 uur. Neem dus brood of drinken mee!

De tweede Nationale Nachtvlinder Nacht is op **zaterdag 23 september 2006** zie Vlinderstichting.

VLINDERVINDPLAATSEN

De vlinderwerkgroep probeert in 2006 zoveel mogelijk plaatsen te bezoeken waar weinig of geen vlinders zijn waargenomen. Dit om een zo goed mogelijk beeld weer te geven van 17 dagvlinders die in onze regio voorkomen. Zo rondom Ursem en Obdam zijn er nog niet al teveel vlinders waargenomen.

VLINDERKWEKKASTEN

Om het laatste jaar van ons vlinderproject te promoten hebben we besloten om dit jaar 40 vlinderkweekkasten met kweekmateriaal en kweekbeschrijving, gratis ter beschikking te stellen aan 40 basisscholen in ons werkgebied.

De kweekset bestaat uit eitjes, rupsen en poppen van het koolwitje. Zo kunnen de kinderen de hele ontwikkeling van eitje naar vlinder in vier weken in de klas volgen. Een bijzondere ervaring waardoor we hopen dat kinderen enthousiast raken voor vlinders en natuur! Bij het pakket zit ook lesmateriaal om dit kweken van de vlinder te ondersteunen. En natuurlijk de vlinderkaart met de 17 dagvlinders. Bovendien biedt de KNNV de scholen een zadenmengsel aan van drachtplanten voor vlinders om te gebruiken in de schooltuin. Wij houden jullie op de hoogte hoe dit laatste onderdeel van ons project zal verlopen.

En verder maar hopen op een warm en zonnig vlinderjaar en dat de brievenbus / mailbox van de KNNV roodgloeiend staat van de vlinderwaarnemingen.

*Henny van der Groep
Coördinator vlinderwerkgroep
(0229) 24 95 46
info@hoorn.knnv.nl*

Hemelvaartkamp op Sallandse Heuvelrug

Na ons succesvolle verblijf op Texel kiezen we dit jaar voor de droge helft van Nederland.

Van **woensdag 24 mei tot en met zondag 28 mei** overnachten we in kampeerberderij De Heidebloem. Deze boerderij is gelegen bij het dorp Haarle. Het ligt aan de rand van het Nationaal Park de Sallandse Heuvelrug. Hier bevindt zich onder andere de laatste broedplaats van het Korhoen in Nederland. Misschien dat we nog een staartje van de balts zullen zien. Behalve het **KORHOEN** is er nog veel meer te zien en te beleven, zoals het bezoekerscentrum in Nijverdal.

Verder kunnen we in dit uitgestrekte natuurgebied goed wandelen en fietsen. Het is licht glooiend, maar een fiets met veel versnellingen is niet nodig. Tijdens het kamp worden zoals gebruikelijk de avondmaaltijden op donderdag, vrijdag en zaterdag ingekocht en gezamenlijk klaargemaakt, evenals de koffie, thee en sjok. Verdere informatie na aanmelding.

U kunt zich opgeven bij Eric de Vroome,
telefoon: (0229) 571078, e-mail: de.vroome@quicknet.nl.

Voor informatie over de Sallandse Heuvelrug kunt u terecht op
www.sallandseheuvelrug.nl

Doe ook mee met de KNNV en ontdek zelf hoe leuk het is met andere natuurliefhebbers een natuurgebied te leren kennen!

Scoren.....

Het opschrijven van je waarnemingen in je notitieboekje heeft meer waarde dan alleen maar als een soort persoonlijk journaal, of van een dagboek. Voor de serieuze natuurliefhebber is het de informatiebron om desgevraagd waarnemingen te leveren uit een bepaald gebied of van een bepaalde soort. Velen zullen de ervaring hebben dat het niet onmiddellijk opschrijven van een waarneming of vondst leidt tot vergeten of twijfel over exacte vindplaats of datum. Streeplijsten en waarnemingsformulieren zijn bedacht om het registreren te vereenvoudigen en stimuleren. Ook allerlei spelvormen en competities helpen de registratie tot een automatisme te maken.

Tot een echte Big Day (een etmaal vogelen en proberen zoveel mogelijk vogelsoorten te zien) is het bij onze KNNV-afdeling nog niet gekomen. Wel hadden we vogelmarathons bij het Landje van Naber en simultaantellingen op voorjaarstrektelposten.

SOORTENDAG 2006

Zaterdag 6 mei houden we weer de soortendag. Bij voldoende deelname zullen er teams van 3 of 4 personen worden geformeerd. Ieder team probeert dan zoveel mogelijk vogelsoorten waar te nemen. Voor het winnende team is er naast de altijd blijvende roem een leuke wisseltrofee. Bij onvoldoende deelname, of als de meerderheid van de deelnemers dit wenst, proberen we als één team zoveel mogelijk soorten waar te nemen.

De starttijd is (onder voorbehoud) 08:00 uur vanaf het Dampten in Hoorn. De eindtijd is (tevens onder voorbehoud) 15:00 uur op de parkeerplaats bij de Terp in het Streekbos. De instructies, gebiedskaart en speciale streeplijst worden uitgereikt aan de start.

In verband met mogelijke wijziging van begin- en eindtijd is aanmelding vooraf vereist. Aanmelden kan tot en met 5 mei. Verdere inlichtingen op de vogelwerkgroepavond of bij Ad Roobeek.

Op **zaterdag 27 mei** organiseert de VOFF in samenwerking met SBB de 1001-soortendag. Rond bezoeker-sentra worden extra activiteiten georganiseerd in het kader van biodiversiteit. Zie ook www.voff.nl

Vogelwerkgroep

Het broedvogelseizoen 2006 is ondanks de koude toch ongemerkt begonnen. Voor de meeste leden van de werkgroep betekent dit een drukke tijd. Als vogelwerkgroep van de KNNV Hoorn/West-Friesland hebben wij de taak op ons genomen om een aanzienlijk deel van ons werkgebied te inventariseren op broedvogels. Hiermee werken wij mee aan de ontwikkeling van de nieuwe Noord-Hollandse broedvogelatlas die op initiatief van de SVN zal worden uitgebracht. Dit betekent dat wij een groot aantal km-hokken kwalitatief moeten inventariseren op broedvogels. Mijn ervaringen zijn dat dit toch wel verrassend leuk is om in een relatief klein gebied te proberen om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van de soorten. Heeft die **SPERWER** nou een nest in mijn uurhok of niet? Ik denk dat er veel interessante gegevens boven tafel komen zoals hoe zit het nou precies met de verspreiding van **GROTE LIJSTERS** en **PATRIJZEN**? Harry Fabritius coördineert de tellingen voor ons werkgebied. Hij heeft het overzicht welke km-hokken reeds zijn onderzocht waar nog informatie voor noodzakelijk is. Hij is met name ook geïnteresseerd in deelnemers die km-hokken in de grotere steden en dorpen voor hun rekening willen nemen.

Naast deze atlasactiviteit zullen de reguliere broedvogelmonitoring en telprojecten ook gewoon worden uitgevoerd. Dat betekent dus dit voorjaar veel het veld in en veel kijken, luisteren en noteren.

Om te noteren:

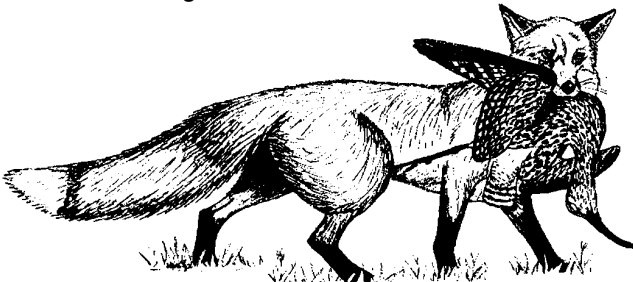
20 april vogelwerkgroepavond in De Hoornbloem, Dorpsstraat 10A te Zwaag om 20:00 uur

18 mei en **15 juni**, vogelwerkgroepexcursie, verzamelen om 19:00 uur Dampten Hoorn of bel met Ko van Gent voor juiste lokatie excursiedoel.

Graag ook aandacht voor de geplande soortendag op **6 mei**. Wij rekenen eigenlijk op een grote opkomst om dit sportieve, gezellige en leerzame evenement tot een groot succes te laten worden.

Ko van Gent

PS. Ben je ook online? Heb je e-mail? Mail dan je waarnemingen door naar n.h.secretaris@hoorn.knnv.nl onder vermelding van km-hok en datum. Wil je leuke waarnemingen van andere KNNV'ers ontvangen sluit je dan aan bij de nieuwsgroep **WAARNEMINGEN** van onze KNNV-afdeling. Stuur een mailje naar Jan-Pieter de Krijger.

Wie telt er mee?

Er zijn wat mutaties in ons tellersbestand en dus zijn we op zoek naar enkele enthousiaste huiszwaluwteilers in ons werkgebied!

Te weten voor de plaatsen Opperdoes, Wervershoof en Venhuizen.

Al 15 jaren tellen wij KNNV afd. Hoorn / West-Friesland voor het SOVON de broedgevallen van **HUISZWALUWEN**. Het gaat om minimaal 1 telronde door de bebouwing. De telling vindt plaats als het u uit komt, in de periode eind mei tot eind augustus.

Tevens houden wij het ook bij in ons archief en verschijnen de resultaten in het

Hoornblad. Heeft u belangstelling dan kunt u contact met mij opnemen door middel van e-mail, briefje of even te bellen.

D.Greydanus

Julianastraat 9

1619 XG Andijk

tel: (0228) 72 01 19

e-mail: d.greydanus@quicknet.nl

GIERZWALUWEN

Ilona Middelbeek heeft namens Gierzwaluwbescherming Nederland in Hoorn leuke resultaten geboekt. Wethouder Hansen plaatste met behulp van de magirusladder van de brandweer een zwaluwpan op het dak van het Weeshuis. Dit als aanduiding dat bij de komende restauratie meer zwaluwpannen geplaatst zullen worden. Ook verscheen er een brochure waarin aandacht gevraagd wordt voor het broeden van **GIERZWALUWEN**.

WEIDEVOGELS

Een tiental KNNV'ers is dit voorjaar weer actief als weidevogelbeschermer. Zij doen dit binnen de organisatie van lokale groepen. Het wordt spannend hoe dit koude voorjaar effect zal hebben op de broedpogingen en de grasgroei en bijbehorend maaibeheer.

De onderzoeksresultaten over nestpredatie waarbij de **Vos** zeker niet een hoofdrol speelt, zullen heel wat gespreksstof opleveren...

VOGELWAARNEMINGEN DIGITAAL

Alle KNNV-vogelaars die online zijn, kunnen hun waarnemingen bij voorkeur digitaal naar de veldbiologisch secretaris Jan-Pieter de Krijger doormailen. Dat werkt vlotter dan de waarnemingskaartjes. Velen hebben al gemerkt dat er een eigen KNNV-vogelnieuwsgroepje gegroeid is met vooral "hot" vogelnieuws uit de regio. Het is nog in ontwikkeling, maar steeds meer vogelaars gooien hun nieuwtjes op het web. Zo weet je snel waar iets leuks valt te zien.

Maar we vragen ook om iets meer "aangeklede" waarnemingsverhalen voor vermelding op de KNNV-website. Daarmee laten we aan iedereen zien waarmee we bezig zijn en - vooral - waar we plezier in hebben.

Nieuwe Broedvogelatlas Noord-Holland

"ENTHOUSIASTE INVENTARISEERders GEVRAAGD"

Er wordt gewerkt aan de broedvogelatlas 2010; dat wordt de derde na 1971 en 1990.

Er is de laatste 20 jaar enorm veel veranderd in de broedvogels van Noord-Holland.

De nieuwe atlas zal tot stand komen door de samenwerking van de Samenwerkende Vogelwerkgroepen NH (SVN) met Landschap Noord-Holland. Onze Vogelwerkgroep neemt deel aan SVN en heeft aangegeven aan de atlas mee te werken.

OPZET EN PLANNING

Er zal veel inventarisatiewerk verricht moeten worden in de komende jaren (2006-2009); deels door vele vrijwilligers en deels door professionele tellers. Bestaande gegevens van 2005 worden ook meegenomen. Vanwege de laagdrempelige opzet kunnen veel vogelaars meedoen aan de inventarisatie waarbij 1 km-hok per persoon voldoende kan zijn, of mensen kunnen samen 1 of meer km-hokken inventarisieren.

Het is een kwalitatief onderzoek binnen km-hokken, waarbij gekeken wordt naar de aanwezigheid van de soorten. Het gaat niet zozeer om de aantallen. Iedere VWG kan evengoed van interessante soorten de aantallen opnemen. Er komt nog een echte instructie van de kant van de broedvogelcommissie.

De waarnemers/inventariseerders krijgen info, formulieren en kaarten; ook op een website zal e.e.a. weergegeven worden.

Het onderzoek op basis van 1 x 1 km-hokken is goed haalbaar, waarbij de info nauwkeuriger is dan die in de atlas van de Nederlandse broedvogels 2002, die was op basis van 5 x 5 km-uurhokken.

Momenteel hebben ruim 20 personen in ons werkgebied besloten dit jaar aan het inventariseren mee te doen; in 2006 worden ca 220 km-hokken van de 660 geteld.

In de komende jaren (2007, 2008 en 2009) moeten dus nog 2/3 van de km-hokken nader bekeken worden.

Het onderzoeksburo van Landschap NH verzamelt en verwerkt de gegevens die door eenieder via de coördinator per VWG binnenkomen.

*Harry E Fabritius
harryfab@xs4all.nl*

De Hoornbloem

Dorpsstraat 10A, 1689 EV Zwaag,
☎ (0229) 23 04 19, e-mail: dehoornbloem@hoorn.knnv.nl

Het is hoogseizoen. Dagelijks komen bestellingen binnen en gaan als pakketje de deur uit. De digitalisering neemt duidelijk toe: de meeste verzoeken komen per mail binnen. Ook het aantal aanvragen van zadenlijsten is veel minder dan andere jaren. Men downloadt de lijst gewoon van internet.

Begin maart heeft een werkploegje (Anneloes, Willy, Piet, Anneke, Dinie, Resie en Ina) een middagje hard gewerkt om voor de AVVN 500 vliedermengsels samen te stellen.

MAART-NESTKASTENMAAND

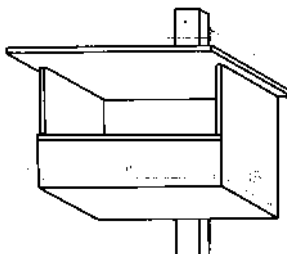
Ook in april kun je nog heel goed nestkasten ophangen - voor laatkomers of verstoorde broedsels of anders gewoon als slaapgelegenheid. Steeds meer afnemers weten de nestkasttoko van Evert Kunst te vinden. Kasten in alle soorten en maten uit voorraad leverbaar!

GEVRAAGD

Voor het maken van (nest-)kasten voor vogels en andere dieren: hout als plank of plaatmateriaal. Graag bericht

aan Evert Kunst, Westerblokker 132A (schuin t.o. Nadorst), tel. 0229-231 568.

Het succes van onze natuurpakketten voor de nieuwe bewoners van Bangert/Oosterpolder is voor Zeeman Vastgoed reden om bij onze afdeling een nieuw contingent van 25 natuurpakketten (nestkast + natuurinfo, wilde plantenzaad, insectenblok in KNNV-draagtas) aan te vragen.

ROEKEN

Via een email vroeg Chris van Orden (oud-SBB medewerker) zich af of wij de gemeente Hoorn niet moesten waarschuwen dat ze de Roeken met rust moeten laten omdat het beschermde vogels zijn. Volgens hem was er sprake van nestverwijdering omdat geparkeerde auto's besmeurd werden door de **ROEKEN**.

Hierbij herhalen we daarom onze oproep van 2000: zie Hoornblad 26, bladzijde 23 "Heeft het zo hard gestormd?" Heeft iemand iets gehoord of gezien dat te maken had met het verwijderen van roekennesten aan de (Noorder-) Veemarkt in Hoorn?

Jan Marbus

Bijzondere waarnemingen

Het voorjaar komt er weer aan. Wintergasten vertrekken en de broeders komen weer terug van hun winterverblijf. Een leuke tijd van het jaar waarin je het beste van 2 werelden kan zien. En er is weer genoeg gezien.

Freek heeft de kou aan de dijk getrotseerd en heeft ook op andere plekken weer het nodige gezien. Op 2 januari zat er een **IJSGORS** bij de Nek evenals 3 **KEMPHANEN** en een **BONTE STRANDLOPER**. Het Julianapark was het tijdelijke huis van een zwerm **BARMSIJZEN**. Op 3 januari zaten er 100 en op de 10de was de groep aangegroeid tot 150. 4 **GOUDVINKEN** zaten op 6 januari in de Risdammerhout en een dag later zaten in hetzelfde park 4 **APPELVINKEN**. Ook zaten er **APPELVINKEN** op 10 januari in de Emmalaan, waar ze de mooie grote **TAXUSSTRIUKEN** tot een

minimum hebben gereduceerd. Een **WATERPIEPER** vloog langs het Monument op 13 januari. De **PESTVOGELINVASIE** deze winter leverde 56 stuks op bij de Vijandstraat op 14 januari en 6 dagen later zaten er in totaal 90. Op 4 februari zaten er in de Galjoen 50 **PESTVOGELS** en in het Wilhelminapark zaten er 18. Begin maart zaten er 25 exemplaren in een tuin aan de Dorpsstraat waaronder 2 die elkaar aan het voeren waren. Op 8 maart 30 **PESTVOGELS** in de Julianastraat in Hoogkarspel. Ook Debby ziet geregeld **PESTVOGELS**. Op 7 maart zaten er 25 in de Kersenboogerd, op de 10de waren het er 23 en op de 11de was het er nog 1.

6 **WILDE ZWANEN** kwamen langs het Monument op 6 februari. Freek eerste **GRUTTO** vloog langs op 7 februari en ook op deze dag zag hij 2 **HOUTSNIPPEN** bij Hoorn 80. Terwijl Freek op zoek was naar **KEPEN** in een groep **VINKEN** in het Julianapark vlogen er ineens 3 **WITKOPSTAARTMEZEN** in beeld. Een dag later zaten een man en vrouw **MIDDELSTE ZAAGBEK** bij het Monument en op de 18de kwam er een **IJSGORS** langs. 11 **APPELVINKEN** werden opgemerkt op 23 februari aan de Juliana van Stolberglaan. Het Julianapark was het thuis van 3 **IJSVOGELS** op 6 maart. De ijsvogelwanden die daar aangelegd zijn, zijn weer helemaal ontdaan van begroeiing, en er zijn al weer meermalen **IJSVOGELS** in de buurt gezien, dus wie weet dit jaar.....

De laatste waarnemingen van Freek 2 **ROTGANZEN** op 10 maart bij het Monument en een langs vliegende

GROTE GRIJZE SNIP op 13 maart.

Gerard Kenter telde op 10 maart in de Schardammerkoog 13 **GRUTTO's** en hij zag zijn eerste **TURELUUR** van het jaar. In de Grote Koogpolder telde Gerard 730 **KOLGANZEN**, 250 **BRANDGANZEN**, 3 **GRUTTO's**, 60 **WINTERTALINGEN**, 80 **WULPEN**, 160 **KRAMSVOGELS** en 160 **KRAKEENDEN**.

In de Rietkoogzag hij 13 **BONTE STRANDLOPERS**, 458 **GRUTTO's** (voornamelijk IJslandse), 8 overvliegende **RIETGORZEN** en 1 **WATERSNIP**.

Bij Jan en Ina in de tuin bogen de **TEUNISBLOEMEN** door door het gewicht van 30 **BARMSIJZEN** op 9 maart. Een **KEEP** zag de voedertafel wel zitten op 7 maart en op 12 maart zat er een lachende **GROENE SPECHT** in de tuin. Ook hoorde Jan **GROTE LIJSTERS** zingen. 1 in Zwaag, 1 in Oudijk en 1 in Westwoud. Daarin was hij niet de enige. Ook Ko van Gent had 2 zingende **GROTE LIJSTERS** op 4 maart in Hoogkarspel. En op 7 maart zag Marco 4 vechtende **GROTE LIJSTERS** in Andijk-west. Op 8 maart zaten er in Hoogkarspel 30 **PESTVOGELS** in de Julianastraat.

Debby Doodeman had op 16 februari een **GROTE GELE KWIKSTAART** op het ziekenhuisterrein. Op 6 maart zat er een **ZWARTE MEES** in haar tuin en vloog er een **SPERWER** over. Op 7 maart zag ze 4 **GRUTTO's** bij Schellinkhout en op aanwijzen van Paula Timmerman zag ze ook de slapende **RANSUIL** zitten in het dorp. Dezelfde dag hoorde ze **KOPERWIEKEN** zingen in het Julianapark en daar zaten ook 2 **BARMSIJZEN**.

Astrid Goos zag een **KLEIN KOOLWITJE**

vliegen in Tuincentrum Pelt op 18 februari en een **KLEINE VOS** werd door Jasmijn gezien op 9 maart in Lutjebroek.

Marco van der Lee heeft ook het nodige aangeleverd. Op 10 december was hij bij de waterberging van Twisk en hij zag daar 70 exemplaren **KNOBBELZWAAN**, 900 **GRAUWE GANS**, 2 **NIJLGANS**, 6 **BERGEEND**, 400 **WILDE EEND**, 600 **SMIENT**, 10 **KRAKEEND**, 100 **SLOBEEND**, 15 **WINTERTALING**, 4 **KUIFEEND**, 1.100 **KIEVIT**, 600 **GOUDPLEVIER** en 10 **KEMPHAAN**. Dezelfde dag zag hij ook 7 **PATRIJZEN** ten noorden van Oostwoud. Een **SMELLEKEN** vloog rond op het Grootslag op 20 december. Tijdens zijn jaarlijkse Punt transect telling op 12 december telde hij onder andere 11 **DODAARS**, 900 **AALSCHOLVERS** en 4.000 **TOPPEREEND** in het spaarbekken. 5 **MIDDELSTE ZAAGBEKKEN** op het IJsselmeer bij Andijk, een **SMELLEKEN**, 268 **VELDLEEUWERIK** en 30 **BARMSIJZEN** op het Grootslag.

Op 3 januari zaten er in een boomgaard in Zwaagdijk 2 (vermoedelijk Siberische) **TJIFTJAFFEN**. Op 6 januari telde Marco in de jachthaven van Andijk 6 **DODAARS**. Op 15 januari zaten er in de waterberging van Twisk 1.400 **SMIENTEN** en 110 **VELDLEEUWERIKEN**. Oostelijk van Oostwoud zaten 8 **PATRIJZEN**. Op 4 februari zag hij een **HOUTSNIP** bij Andijk en een dag later zat er een **ROSSE STEKELSTAART** in de Jachthaven van Andijk. Op 14 februari bij de Nek bij Schellinkhout 40 **PIJLSTAARTEN**, 30 **NONNETJES** en 1 **GRUTTO**. Een **ROERDOMP** speelde voor paal op 17 februari in de polder Zeevang nabij de

molenweg van Warder. De dag daarna bij het Buurtje in Andijk een **BLAUWE KIEKENDIEF** vrouw. Op 19 februari bij het strandje van Andijk 2 **STEENLOPERS** en een **DRIETEENSTRANDLOPER** en op 8 maart 50 **BARMSIJZEN** bij het Buurtje in Andijk.

Ad Roobeek telde op 17 december ten noorden van Lutjebroek 2 **INDISCHE GANZEN**, 267 **GROTE CANADESE GANZEN** en 5 **NIJLGANZEN**.

Nabij kruising Drechtelandse weg-Kerspelpweg ca. 300 **KIEVITEN**, bij de Ruiterveel 110 **BRANDGANZEN**, ca. 90 kleine en ca. 100 **GROTE CANADESE GANZEN**, ten noorden van Veenackers 47 **GROTE CANADESE GANZEN** en bij de Lutjebroeker Weel 8 **WINTERTALINGEN**, 6 **NONNETJES**, 143 **GROTE ZAAGBEKKEN**, 3 **WATERRALLEN**, 40 **KIEVITEN** en 1 **WATERPIEPER**.

Op 18 december langs de Driehuizen tussen Wervershoof en Ged.

Laanweg: 1 **GROTE LIJSTER**.

Bij de Vooroever 13 **DODAARSJES**, 13 **KLEINE ZWANEN** (4 juv.), 82 **RIETGANZEN** (ov, naar Noord), 200 **BERGEEND**, 70 **PIJLSTAARTEN**, 8 **NONNETJE**, 2 vrouwtjes **BLAUWE KIEKENDIEF**, 1 **HAVIK**, 2 **BONTE STRANDLOPERS**, 14 **KEMPHANEN**, 1 (IJslandse) **TURELUUR**, 400

KRAMSVOGELS, 35 **KOPERWIEKEN** en zeker 20.000 **SPREEUWEN**. Bij de Lutjebroeker Weel (westkant) een jagende **RANSUIL** (ca. 17:30 uur).

Op 25 december zag hij 1 **PESTVOGEL** in het park van Lutjebroek.

Twee dagen later op 27 december bij de Lutjebroeker Weel 15 overvliegende **WILDE ZWANEN** (4 juv.), 1 man **BLAUWE KIEKENDIEF** en 250 **BARMSIJZEN** waarvan alle nauwkeurig bekeken exemplaren **GROTE BARMSIJZEN** waren. Op 31 december 10 **STAARTMEZEN** en

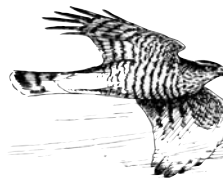
50 **BARMSIJSES** in het park van Lutjebroek.

Op1 januari bij de Lutjebroeker Weel 1 juveniele **HAVIK**, 6 **WATERRALLEN**, 1 **HOUTSNIP**, 70 **VELDLEEUWERIKEN** (akker zuidoosthoek) en 10 **BARMSIJSES**. 10 dagen later bij de Veenackers-Driehuizen 1 roepende **STEENUIL** (man). Op 18 januari langs de spoorlijn in Grootebroek 1 **IJSVOGEL**.

Bij de Vooroever op 29 januari zaten 11 **KLEINE ZWANEN** (2 juv.), 80 **KOLGANZEN**, ca. 2.000 **GRAUWE- + BOERENGANZEN**, 250 **BRANDGANZEN**, 80 **RIETGANZEN**, 15.000 **SMIENTEN**, 120 **PIJLSTAARTEN**, 1 **NONNETJE**, 2 vrouwen **BLAUWE KIEKENDIEF**. Nabij de kruising Driehuizen-Ged. Laanweg (Andijk) zaten 72 **VELDLEEUWERIKEN**.

Een zingende **GROTE LIJSTER** bij Santana Hoogkarspel en 2 **WILDE ZWANEN** Houterweg ten zuiden van Slimweg op 6 februari.

Op 25 februari bij de Lutjebroeker Weel zag Ad 47 **NONNETJES** (27 man), 87 **GROTE ZAAGBEKKEN** (51 man), 1.500 **KRAMSVOGELS**, 200 **KOPERWIEKEN**, 225 (meest grote) **BARMSIJSES**, 1 **WITSTUITBARMSIJS** en 10 **KNEUTJES**.

Op 3 maart bij de Lutjebroeker Weel zat er een **HOUTSNIP**, 1 **WITTE KWIKSTAART** en vloog er een **ROEK** over. Op 4 maart zag Ad in de Lutjebroeker Weel 1 **ROERDOMP**, 20 **NONNETJES**, 1 **HAVIK** (ook roepend). En als laatste op 5 maart in het parkje van Lutjebroek nog zeker 50 **KOPERWIEKEN**.

Jan-Pieter de Krijger

Bestuur

- Voorzitter** : M. Kleij, Lijndraaier 149, 1625 ZV Hoorn,
☎ (0229) 23 05 24, e-mail: voorzitter@hoorn.knnv.nl
- Secretaris** : E.J. Baars, Yellowlaan 24, 1695 HV Blokker,
☎ (0229) 24 95 46, e-mail: secretaris@hoorn.knnv.nl
- Nat. hist. secr.** : J.P. de Krijger, Weidemolen 98, 1622 KE Hoorn,
☎ (0229) 23 97 24, e-mail: n.h.secretaris@hoorn.knnv.nl
- Penningm. & Ledenadm.** : A. Roobeek, P.J. Jongstraat 176, 1614 LK Lutjebroek ☎ (0228) 51 59 55,
e-mail: penningmeester@hoorn.knnv.nl, Postgiro: 3553986
- Leden** : A.L. ter Horst, Dorpsstraat 59, 1713 HB Obdam,
☎ (0226) 45 29 90, e-mail: anneloes59@planet.nl
T Horstman-Kooijman, James Grievelaan 6, 1695 HX Blokker,
☎ (0229) 23 53 35
C. van der Velden, Dukaat 29, 1628 PP Hoorn,
☎ (0229) 23 19 10, e-mail: cor.vdvelden@wxs.nl
E. de Vroome, Veenrug 17, 1687 WN Wognum,
☎ (0229) 57 10 78, e-mail: de.vroome@quicknet.nl
- Erevoorzitter** : J.A. Marbus, Dorpsstraat 10A, 1689 EV Zwaag,
☎ (0229) 23 04 19, e-mail: dehoornbloem@hoorn.knnv.nl

Coördinatoren

- Plantenwerkgroep**: Anneloes ter Horst, Dorpsstraat 59, 1713 HB Obdam,
☎ (0226) 45 29 90, e-mail: anneloes59@planet.nl
- Vogelwerkgroep** : Ko van Gent, Berkenweide 13, 1647 BG Berkhout,
☎ (0229) 24 58 85, e-mail: jt.van.gent@quicknet.nl
- Vlinderwerkgroep** : Henny van der Groep, Yellowlaan 24, 1695 HV Blokker,
☎ (0229) 24 95 46, e-mail: info@hoorn.knnv.nl

AANMELDINGSFORMULIER - S.V.P. INLEVEREN BIJ HET BESTUUR.

Ondergetekende meldt zich aan als:

- KNNV-lid (1 persoon € 24,00 per jaar)
- Gezinslid (meer dan 1 persoon op hetzelfde adres € 30,35 per jaar)

dhr./mevr.: voorletter(s) : achternaam:

geboortejaar : telefoon :

adres :

postcode + woonplaats :

specialiteiten of interesse:

naam huisgenoot :

geboortejaar :

specialiteit of interesse :

NATUURLIEFHEBBER?

Enthousiast over mooie dingen die u in de natuur ontdekt heeft en wilt u die ervaring graag met anderen delen?

Of vindt u het buiten prachtig maar zou u wel wat meer willen weten over dat landschap, zo'n plant of dier.....

DOE DAN MEE MET DE KNNV! DE VERENIGING VOOR VELDBIOLOGIE.

Het is een club van actieve natuurliefhebbers.

Zo veelzijdig als de natuur, zo veel zijn de activiteiten van de KNNV!

Naast het programma van de plaatselijke/regionale afdelingen biedt de landelijke organisatie o.a.:

- het verenigingsblad Natura (6x per jaar)*
- kampen en reizen*
- allerlei werkgroepen (o.a. landschap, korstmossen)*
- publikaties voor ledenprijs*

**Het landelijk bureau is gevestigd in Utrecht.
Oudegracht 237, 3511 NK Utrecht, ☎ 030-231 47 97**

WILT U "HET HOORNBLAD" VAKER ONTVANGEN?

Gebruik dan de bon op pagina 31 en wordt lid van de KNNV-afdeling Hoorn/West-Friesland. U bent dan ook automatisch lid van de landelijke KNNV. Het kost u slechts € 24,00 per jaar.

Opzegging van het lidmaatschap melden voor 1 november bij de ledenadministratie van de afdeling.

DRUKWERK

AAN:

TPG Post

Port betaald
Port payé
Pays-Bas

Afz. Ledenadm. KNNV

A. Roobeek, P.J. Jongstraat 176, 1614 LK Lutjebroek ☎ (0228) 51 20 88